

**Koncepcja pracy
na stanowisku dyrektora
Biblioteki Publicznej
w Odolanowie**

**wraz z programem
działania i rozwoju
BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
GMINY I MIASTA W ODOLANOWIE
IM. KS. ANTONIEGO LUDWICZAKA**

opracowała: Hanna Olejnik

9

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Odolanowie im. ks. Antoniego Ludwiczaka jest samorządową instytucją kultury. W jej strukturze organizacyjnej występują: Biblioteka Główna w Odolanowie oraz dwie filie. Biblioteka może się pochwalić księgozbiorem, skierowanym do dorosłych, dzieci i młodzieży, studentów.

Ważną pozycją w księgozbiorze są regionalia. Biblioteka prowadzi też działalność wydawniczą, w której promuje postaci oraz autorów z regionu, a także wydarzenia, ważne czy to dla społeczności lokalnej, czy to z punktu widzenia historycznego.

Odolanowska księżnica – instytucja kultury organizuje też m.in. spotkania autorskie, warsztaty, konkursy.

To szanowana i pozytywnie postrzegana w regionie instytucja kultury, na co niebagatelny wpływ ma profesjonalizm osób w niej zatrudnionych i ich zaangażowanie.

I. MISJA

Biblioteka, zgodnie z regulaminem organizacyjnym, zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańców, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelnich i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury, dba o sprawne funkcjonowanie sieci bibliotecznej i systemu informacyjnego na terenie miasta i gminy.

Do jej podstawowych zadań należy:

- gromadzenie i opracowywanie materiałów bibliotecznych służących rozwijaniu czytelnictwa oraz zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych i samokształceniowych;
- obsługa użytkowników, w tym udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wymiany międzybibliotecznej;
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym;
- prowadzenie działalności informacyjno-bibliograficznej,
- udzielanie filiom pomocy metodycznej, organizowanie szkoleń oraz sprawowanie nadzoru merytorycznego w zakresie zadań statutowych,
- organizacja form pracy z czytelnikiem służącym popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego miasta i gminy,
- współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.

II. WIZJA

Biblioteka – w obliczu zmieniającej się rzeczywistości, rewolucji cyfrowej, przyspieszającego tempa życia – zmienia swoje oblicze. To nie tylko miejsce, w którym wypożyczamy książki, szukamy informacji, przeglądamy prasę; nie tylko miejsce, w którym przechowywane i opracowywane są materiały biblioteczne, popularyzowane jest czytelnictwo, wydawane są książki czy inne publikacje. Zwłaszcza w małych miejscowościach przed bibliotekami stoją nowe wyzwania, gdyż nierzadko są jedynymi bądź jednymi z dwóch, trzech instytucji kultury. Książnice mają także edukować, dawać bodziec do rozwoju osobistego, kulturalnego, być miejscem, którego działania mogą inspirować odbiorców. Mają zaspokajać potrzeby oświatowe, kulturalne i informacyjne społeczeństwa, upowszechniać wiedzę i kulturę, także dotyczącą naszego regionu; działać na rzecz mieszkańców.

Tak więc z pewnością BIBLIOTEKA – ale i z działalnością podstawową, i z bogatą oraz różnorodną ofertą. Biblioteka także jako prężna instytucja kultury.

Niech książnica oferuje różnorodne działania kulturalne, dla których literatura może, lecz nie musi, być punktem wyjścia, niech będzie miejscem rozmów, warsztatów, szkoleń, zajęć edukacyjnych, spotkań autorskich... Niech funkcjonuje w taki sposób, aby przychodzący dobrze się w niej czuli i każdy miał do niej dostęp – bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy stopień sprawności. Niech będzie miejscem otwartym, działającym innowacyjnie, nastawionym na społeczność lokalną i przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców.

W końcu biblioteka to „trzecie miejsce”. I to w nim mamy chętnie spędzać czas...

III. KIERUNKI ROZWOJU I DĄŻEŃ

1. Promocja czytelnictwa i jego upowszechnianie

Należy kontynuować dotychczasowe działania ksiąźnicy w jej głównym zakresie m.in. obsługi bibliotecznej, zakupów i uzupełniania zbiorów, gromadzenia księgozbioru regionalnego, udziału w programach upowszechniających czytelnictwo, organizacji spotkań literackich czy zachęcania do uczestnictwa w życiu Biblioteki czytelników z wszystkich grup wiekowych.

Warto wprowadzić też nowe działania, które będą służyły temu celowi jak choćby organizacja spotkań z dorosłymi i młodzieżą, reklamę czy bookcrossing.

2. Biblioteka – instytucja kultury i współpracy

Chciałabym, aby odolanowska ksiąźnica była postrzegana nie tylko jako miejsce, w którym można wypożyczyć książki, skorzystać z czytelni, pozyskać informacje, ale także jako instytucja kultury, dbająca o rozwój umiejętności technologicznych, popularyzację języka ojczystego, skupiająca wokół siebie ludzi z pasją. Warto położyć nacisk na organizację m.in.: spotkań autorskich, także tych z regionalistami, warsztatów tematycznych np. storytellingu, rękodzieła, literackich, prelekcji i wykładów popularnonaukowych.

3. Biblioteka – punkt informacji i wydawca

Dzisiaj pierwszym miejscem, w którym szuka się informacji, jest internet. Solidna pod względem merytorycznym i ciekawa wizualnie strona internetowa to wizytówka biblioteki, warto więc o taką właśnie wizytówkę zadbać wraz z newsletterem, informującym czytelników o ważnych akcjach. Należy się zastanowić nad nową identyfikacją wizualną – także pod kątem kolorystycznym i graficznym.

Biblioteka to miejsce, w którym pozyskujemy wiadomości, także o gminie, regionie, ich historii, ważnych postaciach, toteż należy kontynuować działania w zakresie popularyzowania wiedzy i udzielania informacji. Ksiąźnica powinna kontynuować dotychczasowe działania wydawnicze, zintensyfikować je oraz zadbać o ich różnorodność.

4. Biblioteka – przyjazna, dostępna, z fachową kadra

Rozwój biblioteki jest możliwy do osiągnięcia dzięki dbałości o doskonalenie kadry biblioteki. Realizować to można m.in. poprzez: udział w szkoleniach, samodoskonaleniu, poszukiwanie inspiracji, biorąc udział w różnego rodzaju festiwalach, zjazdach ludzi związanych z książką, komunikację z czytelnikami, wsluchiwanie się w oczekiwania, dbałość o potrzeby czytelnicze odbiorców i o pozytywną atmosferę czy przeprowadzanie ewaluacji w formie ankiet wśród czytelników i na ich podstawie rozbudowywanie programu działania Biblioteki i wymianę doświadczeń międzybibliotecznych.

Na odbiór biblioteki przez użytkowników wpływa także jej wygląd. Jednym z ważnych zadań w rozwoju biblioteki jest poprawa infrastruktury Biblioteki Publicznej i jej filii, tym bardziej że strategii rozwoju gminy Odolanów na lata 2024 – 2032 – jako kierunek działań podawany w ankietach przez mieszkańców pojawia się nowa siedziba biblioteki.

5. Biblioteka – z ofertą edukacyjną i kulturalną

Biblioteka w gminie to dzisiaj także miejsce spotkań, rozmów, oferujące różnorodne warsztaty, wydarzenia o charakterze edukacyjnym i kulturalnym. Dzięki nim odbiorcy nie tylko mają inspirację do rozwoju osobistego, ale także do nawiązania więzi, także tych międzypokoleniowych, poznania się lepiej, poznania miejsca, w którym się mieszka i jego historii, co sprawia, że biblioteka staje się ważnym ośrodkiem integrującym lokalną społeczność i działa na rzecz mieszkańców. To punkt, w którym może się odbywać szeroko rozumiana animacja społeczno-kulturalna.

Oferta biblioteki może być także punktem wyjścia do kolejnych wydarzeń, może uaktywniać potencjał czytelników, którzy z odbiorów zdarzeń mogą stać się ich aktywnymi uczestnikami bądź nawet ich twórcami.

6. Biblioteka budująca swoją markę

To, czego potrzebuje odolanowska Biblioteka, to zakrojona na szeroką skalę promocja. Z informacją o podejmowanych działaniach, o aktualnej ofercie trzeba dotrzeć do odbiorców. W tym celu należy zintensyfikować dotychczasowe działania (profilu na Facebooku) oraz postawić na nowe – jak choćby systematycznie aktualizowane profile w mediach społecznościowych, nowe formy zapowiedzi wydarzeń, materiały promocyjne. Należy także na bieżąco informować o działaniach na stronie internetowej biblioteki.

Promocja instytucji odbywa się właściwie ciągle, poprzez codzienne działania, na miejscu – w bibliotece, a także w rzeczywistości wirtualnej. Promocji służy także każdorazowe organizowanie atrakcyjnych akcji i wydarzeń.

IV. DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI

Powyższe kierunki rozwoju i dążeń mogą być realizowane poprzez organizację dotychczasowych działań, wynikających z zadań biblioteki, a dotyczących choćby upowszechniania czytelnictwa, także cyklicznych, wpisanych już w kalendarz imprez biblioteki, oraz nowych, planowanych.

1. OBECNA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI

Odolanowska biblioteka realizuje swoje zadania w zakresie m.in. gromadzenia i opracowywania materiałów bibliotecznych, obsługi bibliotecznej, zakupów nowości literackich, uzupełniania i udostępniania zbiorów, gromadzenia księgozbioru regionalnego, czy zachęcania do uczestnictwa w życiu Biblioteki czytelników z różnych grup wiekowych. Biblioteka prowadzi także działalność informacyjno-bibliograficzną, udziela filiom pomocy metodycznej, organizuje form pracy z czytelnikiem służące popularyzowaniu sztuki czy współdziała z innymi bibliotekami i instytucjami. **I te działania należy oczywiście kontynuować.**

Wiele z bibliotecznych imprez na stałe wpisało się w kulturalny kalendarz wydarzeń miasta i gminy Odolanów, toteż należy kontynuować te z nich, które cieszą się uznaniem odbiorców, oraz te poszczególne działania, które służą rozwojowi jej i jej czytelników oraz pozyskiwaniu nowych. Są to m.in.:

- spotkania autorskie z pisarzami, aktorami, podróżnikami,
- przedstawienia teatralne dla młodego widza,
- warsztaty,
- koncerty,
- konkursy,
- wystawy,
- akcje m.in.: Narodowe Czytanie, Mała Książka Wielki Człowiek, Tata też czyta, Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, Noc w Bibliotece,
- wydawnictwa,
- wydarzenia okolicznościowe,
- wydarzenia rocznicowe,
- promocja nowości wydawniczych,
- promocja w mediach społecznościowych,
- partnerstwo biblioteki w różnych imprezach,
- współpraca z: bibliotekami z powiatu i szkół, szkołami, instytucjami i zainteresowanymi organizacjami.

2. PLANOWANA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI

Do bibliotecznego kalendarza imprez edukacyjnych i kulturalnych, należy – w miarę możliwości oraz posiadanych środków – wprowadzić nowe, pod warunkiem że ich realizacja nie zaburzy podstawowej działalności biblioteczej. Należy także kontynuować działania już dotychczas realizowane, a wszystkie je odpowiednio promować.

Proponowane przeze mnie to m.in.:

WARSZTATY I KONKURSY

- literackie gry plenerowe np. związane z patronem biblioteki, znanymi postaciami z regionu,
- warsztaty tematyczne np. storytellingu, rękodzieła, literackie,
- spotkania z doradcą zawodowym dla młodych osób,
- warsztaty dla seniorów np. z obsługi smartfona, tworzenia opowieści,
- wydarzenia tematyczne dla młodych odbiorców, które wpłyną na zwiększenie ich zainteresowania literaturą i Biblioteką np. Noc Bibliotek,
- różnorodne konkursy, także dla dorosłych np. na recenzję, atrakcyjne zdjęcie z książką itd., na ilustrację do książki.

DZIAŁANIA W PLENERZE

- organizacja wystaw, które przyciągną do biblioteki nowych odbiorców,
- „historyczny” spacer po Odolanowie – spacer z biblioteką,
- rajd rowerowy bądź piknik biblioteczny.

WYDARZENIA

- projekt „Rzeka” – w odniesieniu do ubiegłorocznych zdarzeń, organizacja spotkań ze specjalistami, przyrodnikami, wystawy wokół rzek Barycz i Kuroch. Reagowanie na wydarzenia ważne dla regionu oraz organizowanie eventów, z nimi związanymi,
- spotkania autorskie, także z twórcami z regionu,
- obchody 80-lecia biblioteki,
- Dyskusyjny Klub Książki i wpisanie go w ogólnopolską sieć DKK oraz Młodzieżowy Klub Miłośników Książki – cykliczne spotkania i dyskusje wokół wybranej lektury,
- prelekcje i wykłady popularnonaukowe,
- projekcje filmowe – np. bazujące na literaturze wraz z omówieniem – utworzenie Literackiego Klubu Filmowego we współpracy ze szkołami i Odolanowskim Domem Kultury,
- zważywszy na strukturę wiekową czytelników, wśród których dominują osoby starsze, organizacja cyklicznych spotkań skierowanych do seniorów np. pod hasłem „Sentymalnie o Odolanowie”. Owe spotkania mogą być kanwą do stworzenia wydawnictwa bądź międzypokoleniowych warsztatów, a także do spisania historii mówionej, która byłaby kolejnym źródłem do poznania nieodległej historii miasta i gminy Odolanów,
- Rok Pisarza i organizowanie wokół niego eventów kulturalnych,
- akcja „Wakacje z biblioteką”,
- dołączenie do ogólnopolskich akcji czy ich kontynuacja.

WYDAWNICTWA – tradycyjne i on-line

- rozszerzenie oferty wydawniczej np. o publikacje typu kalendarz opatrzone gminno-miejskimi pejzażami, wspomnienia najstarszych mieszkańców, ważne daty dzienne z historii Odolanowa,
- prowadzenie miejsko-gminnej kroniki, uwzględniającej najważniejsze wydarzenia: kulturalne, społeczne, gospodarcze, polityczne (docelowo, w miarę możliwości budżetowych, wydawanie rocznika „Rok w Odolanowie”),
- wydruk materiałów, gadżetów promocyjnych (np. zakładki do książek, kubki lub torby).

WSPÓŁPRACA

- współpraca ze stowarzyszeniami, organizacjami, grupami, instytucjami kultury (zwłaszcza w zakresie imprez literackich),
- współpraca z lokalnymi mediami (informowanie o wydarzeniach, zapraszanie do udziału, relacjonowanie, patronowanie poszczególnym wydarzeniom),
- współpraca z lokalnymi firmami,
- współpraca międzybiblioteczna i wymiana doświadczeń.

NOWE NARZĘDZIA, W TYM PROMOCJA

- stworzenie newslettera dla zainteresowanych ofertą biblioteki,
- nowa identyfikacja wizualna biblioteki i nowa strona internetowa, zawierająca kompleksowe informacje o placówce, wraz z zakładką „Zaproponuj zakup”, w którym czytelnicy zgłaszają potrzeby czytelnicze,
- systematycznie aktualizowanie profilu na Facebooku, Instagramie, założenie profilu na YouTube. Pokazywanie w sieci, co się dzieje w bibliotece, sięganie przy tym także po takie środki przekazu jak np. krótkie video, zdjęcia, grafiki,
- budowanie społeczności osób, zainteresowanych literaturą i cementowanie wśród nich więzi np. poprzez zapraszanie ich imiennie na wydarzenia,
- bookcrossing – nieodpłatne pozostawianie książek w miejscach publicznych w Odolanowie i wybranych miejscowościach gminy Odolanów.

W gminie Odolanów działają instytucje kulturalne, stowarzyszenia, grupy. Warto wypracować wspólny kalendarz wydarzeń, tak by te proponowane przez Bibliotekę nie kolidowały z innym. Książnica powinna także współpracować ze stowarzyszeniami i zainteresowanymi organizacjami.

Realizacja powyższych działań jest możliwa dzięki zgranemu zespołowi chętnych do podejmowania działań pracowników, zaangażowanych, widzących sens w swojej pracy, wynagradzanych adekwatnie do podejmowanych inicjatyw i godnie wobec aktualnych kosztów życia. Bez dobrego, zgranego zespołu nawet najlepsze pomysły, nawet z doskonałym zapleczem finansowym i z nawet najbardziej chętnym do pracy dyrektorem mają kiepskie szanse na powodzenie.

3. MARZENIA...

Gdy spojrzymy na budżet biblioteki, wydaje się, że kwota, którą ona rocznie dysponuje, jest spora. Gdy wnikiemy już w jego strukturę, wygląda on mniej zachęcająco. Poniższe działania wpisuję więc do rubryki MARZENIA, bo ich realizacja uzależniona jest od nakładów finansowych, zespołu realizatorów, możliwości przestrzennych. Są to:

- przestrzeń. W bibliotece wygodna sala, służąca organizacji spotkań i warsztatów, ponadto wyremontowane filie. Poza biblioteką – zielony ogród, miejsce przyjazne czytelnikom, z miejscami do siedzenia, wypoczynku, stojakami rowerowymi,
- większa liczba różnorodnych spotkań autorskich,
- wrzutomat (bądź książkomat, jeśli będzie taka potrzeba) – ułatwienie dostępu dla czytelników,
- rower bagażowy (możliwość dowozu książek dla osób starszych, schorowanych, niemogących się samodzielnie poruszać),
- mural o tematyce literackiej, nakierowany na bibliotekę, bądź ławka literacka.

V. FINANSE

Podstawą gospodarki finansowej Biblioteki jest, zgodnie z Ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, plan finansowy ustalony przez dyrektora z zachowaniem wysokości dotacji organizatora.

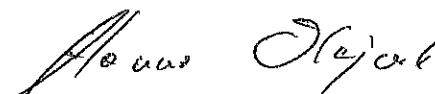
Perspektywą dla biblioteki na to, aby jej budżet był większy, są:

- granty i dotacje, organizowane w trybie konkursowym przez poszczególne ministerstwa czy organizacje pozarządowe i fundacje.

Poszczególne zadania mogą być częściowo (wymagany wkład własny) sfinansowane w ramach programów:

- Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa: zostały zakończone prekonsultacje edycji 2026-2023.
- Partnerstwo dla Książki: Zasadniczym celem programu jest wsparcie finansowe wydarzeń kulturalnych i warsztatów organizowanych np. w bibliotekach. Preferowane są projekty skoncentrowane na książkach i budujące relacje z lokalnymi społecznościami. Dofinansowanie zadań: rozwój kadr kultury, promocja twórczości literackiej – wkład własny 20 % (program MKiDN).
- Promocja Czytelnictwa: program służy dofinansowaniu projektów inspirujących do czytania. Jego celem nadrzędnym jest zaproszenie do rozmowy o książkach. Współfinansowane są wydarzenia, które pomagają czytać aktywnie, dostrzegać istotne zjawiska literackie, dzielić się doświadczeniami czytelnickimi (program MKiDN).
- Kultura cyfrowa: celem programu jest zwiększenie liczby dostępnych zasobów dziedzictwa kulturowego w formie cyfrowej wraz z umożliwieniem ich ponownego wykorzystania. W ramach programu można realizować zadania dotyczące cyfryzacji dziedzictwa kulturowego obejmujące digitalizację i udostępnianie w Internecie m.in. zasobów bibliotecznych wraz z zapewnieniem bezpiecznej i długookresowej archiwizacji zasobów cyfrowych (program MKiDN).
- Program Blisko. Biblioteka / Lokalność / Inicjatywy / Społeczność / Kooperacja. Służy on m.in. rozwijaniu lokalnych partnerstw, w których wiodącym podmiotem jest biblioteka jako przestrzeń do spotkań, wspólnej pracy, działalności twórczej, wzmacnianiu kompetencji pracowników bibliotek, włączeniu nowych środowisk w działalność bibliotek i aktywizacji społeczności lokalnych (program Narodowego Centrum Kultury).
- KPO dla Kultury – wsparcie można uzyskać m.in. na: modernizację i cyfryzację instytucji kultury; rozwój kompetencji kadry zatrudnionej w sektorze kultury, zwiększenie dostępności obiektów dla osób z niepełnosprawnościami, poszerzenie oferty kulturalnej w małych miejscowościach.
- „Mała książka – wielki człowiek” – kampania realizowana przez Instytut Książki.

Kolejnym sposobem pozyskania pieniędzy jest aplikowanie, wraz z Urzędem Gminy i Miasta Odolanów, o fundusze unijne.

HANNA OLEJNIK